

A Swedish strategic innovation program jointly funded by the Swedish Energy Agency, Vinnova and Formas.

Klimatkontrakt 2030

Mellan [kommun] och myndigheterna
Energimyndigheten, Formas,
Naturvårdsverket, Tillväxtverket, Trafikverket,
Vinnova samt Viable Cities.
Version 2025/2026

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
Klimatneutrala Gotland 2030.....	3
1. Klimatkontrakt 2030.....	3
2. Syftet med Klimatkontrakt 2030.....	4
3. Gemensamt åtagande och partnerskap.....	5
3.1. Governance - fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy.....	5
3.2. Klimatanalys och klimatberäkningar som grund för strategisk klimatstyrning.....	5
3.3. Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller.....	5
4. Parter.....	6
5. Kommunens åtaganden.....	6
5.1. Klimatmål 2030.....	7
5.2. Klimatfärdplan 2030.....	8
5.3. Klimatinvesteringsplan 2030.....	9
5.4. Åtaganden med andra kommuner inom Klimatneutrala städer 2030.....	10
6. Myndigheternas gemensamma åtaganden.....	12
6.1. Policyutveckling för accelererad lokal omställning.....	12
6.2. Samordnande insatser kring finansiering.....	12
6.3. Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ.....	13
7. Viable Cities åtagande.....	13
7.1. Mobilisering och lärande för snabbare klimatomställning.....	13
7.2. Förstärkt samordning för ett ständigt vassare Klimatkontrakt 2030.....	14
7.3. Medverka till gränslös kraftsamling för klimatet – inom EU och utanför.....	14
7.4. Stöd till förändringskommunikation för snabbare klimatomställning.....	15
Bilaga 1. Länkar till relevanta dokument.....	15
Bilaga 2. Omställningskartan.....	17

Klimatneutrala Gotland 2030

1. Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning, med effekter på både lokal och global nivå. Dess genomgripande inverkan på vårt samhälle hotar livsvillkor och livskvalitet för nuvarande och framtida generationer. Den kräver att vi rustar våra samhällen för att såväl hantera effekterna av som motverka klimatförändringarna. Detta förutsätter i sin tur att vi utvecklar nya sätt att arbeta och samarbeta på som går över olika delar och mellan olika nivåer av samhället.

Missionen *Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser* innebär att städer ska nå noll nettoutsläpp av växthusgaser med bibehållen eller ökad livskvalitet för invånarna. För att uppfylla detta behöver alla aktörer i samhället minska sin klimatpåverkan. Det förutsätter i sin tur arbete för rättvis omställning och medborgarnas deltagande, liksom för att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft genom klimatomställningen.

Arbetet med missionen är en del av ett större globalt åtagande. Det ligger i linje med genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030, som också utgör en central utgångspunkt för många svenska städers klimat- och hållbarhetsarbete. Agenda 2030 kan ses som en genomförandeplan för Parisavtalet, vars kärna är åtaganden för klimatomställning.

Missionen är också i linje med nationella och europeiska mål. Den stödjer Sveriges miljömål och det klimatpolitiska ramverket med målet om att nå nettonollutsläpp av växthusgaser senast 2045, liksom EU:s målsättning om klimatneutralitet senast 2050 och EU:s mission om 100 klimatneutrala och smarta städer till 2030.

De svenska städer som deltar i detta arbete gör det inte ensamma. De är del av en växande global rörelse där städer i hela Europa och världen mobiliserar för att gemensamt accelerera klimatomställningen.

Klimatkontrakt 2030 är vårt gemensamma verktyg för att uppnå denna mission. Det är ett långsiktigt partnerskap mellan kommuner och staten. Svenska kommuner och samhällen mobiliserar i partnerskap på alla nivåer för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen.

Parterna i Klimatkontrakt 2030 åtar sig att vara föregångare för en bredare och rättvis omställning genom att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning med samverkan mellan aktörer på olika nivåer och i olika samhällssektorer. Gemensamt åstadkommer signerade parter därmed en mobilisering från lokal till internationell nivå och ett systemskifte i riktning mot helhetstänkande och mer nätverksbaserad styrning och ledning.

I arbetet med Klimatkontrakt 2030 version 2025/26 deltar 48 kommuner – en kraftig ökning från de 23 som signerade kontraktet förra året. Bland dessa finns 10 nya pionjärstäder och 15 tvillingar som del av processen. Tillsammans driver vi en bredare och mer kraftfull mobilisering för klimatneutralitet. I syfte att förstärka sättet som vi tar tillvara kraften i att agera som många, innehåller också version 2025/26 gemensamma åtaganden mellan kommuner. Dessa åtaganden kompletterar det övergripande åtagande som alla signatärer av kontraktet i likhet med tidigare år gör.

2. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med Klimatkontrakt 2030 är att påskynda städernas klimatomställning enligt Agenda 2030 och den uppsatta missionen, samtidigt som det förbättrar livskvaliteten för städernas invånare och stärker Sveriges konkurrenskraft inom klimatområdet. Att skriva under Klimatkontraktet innebär att anta en högre ambition för hållbar stadsutveckling än vad det nationella klimatpolitiska ramverket anger. Denna höga ambition förverkligas genom årliga steg för att främja hållbar stadsutveckling med fokus på rättvis klimatomställning, motståndskraft och social hållbarhet, för att skapa ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Arbetet med klimatneutrala och hållbara städer 2030 innebär att signerande parter tillsammans samlar många krafter i samhället för att påskynda omställningen. Processen för Klimatkontrakt 2030 är en katalysator för nya samarbeten mellan kommuner och myndigheter, och stärker förutsättningarna för samverkan med näringsliv, akademi, forskningsinstitut, civilsamhällets organisationer samt invånare. Den binder samman olika nivåer inom samhällssystemet genom samverkan och partnerskap från lokal till global nivå.

Klimatkontrakt 2030 integreras i kommunernas och myndigheternas ordinarie arbete. Det fungerar som samlande dokument och process för städers mål, strategier, färdplaner och finansiering, samt identifierar gap i omställningen till klimatneutrala och hållbara städer med livskvalitet i fokus. Klimatkontraktet kan användas i olika sammanhang såsom:

- Överenskommelser med lokala aktörer, exempelvis i lokala klimatkontrakt.
- Dialoger med andra kommuner och på regional nivå; i regionala utvecklingsstrategier (RUS) och regionala tillväxtmedel.
- Underlag för kommunala initiativ med nationell finansiering från Formas, Energimyndigheten, Vinnova, Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.
- Europeisk finansiering från Horizon Europe, ERUF, European Urban Initiative, URBACT med flera.
- Kommunens internationella kontakter och strategi i samverkan med näringsliv, akademi och civilsamhälle.

Sammantaget ger Klimatkontrakt 2030 Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städers klimatomställning.

3. Gemensamt åtagande och partnerskap

Klimatkontrakt 2030 vilar på ett gemensamt åtagande och partnerskap mellan kommuner, myndigheter och Viable Cities, med målet att nå klimatneutrala och hållbara städer senast 2030. Detta innebär att alla parter aktivt bidrar till att utveckla och pröva nya sätt att styra, leda och samverka – med aktörer på alla nivåer i samhället.

Att tillsammans lära och innovera, samt hitta nya former för att göra, dela och skala, är en grundläggande princip för allt arbete i programmet. Det stärker också parternas roll som motorer och innovationsnav för omställningen. Viktiga forum för detta är mötesplatser och initiativ som Transition Lab Forum, Klimatfrukostar och Glo och sno. Alla signerande aktörer åtar sig därför att bidra och samskapa på dessa.

Som en del av det gemensamma åtagandet har parterna identifierat tre centrala utvecklingsprocesser. Dessa processer är gemensamma för samtliga signerande parter och uttrycks gemensamt här i kontraktets inledning, för att sedan konkretiseras i varje parts eget arbete och förstärkas genom de nya gemensamma åtagandena mellan kommunerna i syfte att tydliggöra lokala prioriteringar, ansvar och genomförandekraft.

3.1. Governance - fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla och förstärka kopplingen till aktörernas ordinarie verksamhets- och budgetprocesser, samt att integrera strategier och processer för digitalisering, social hållbarhet och klimatanpassning med omställningsarbetet. En central del är att analysera och verka för att hindrande regleringar och styrmodeller åtgärdas, samt att möjligheter till policy som kan accelerera omställningsarbetet utvecklas. För att klimatomställningen ska vara hållbar ur ett bredare perspektiv eftersträvar parterna insatser som skapar såväl miljömässig, social som ekonomisk nytta samt bidrar till en ökad robusthet och motståndskraft i samhället. Eftersom allas medverkan behövs för att uppfylla missionen är arbetet med den lokala omställningsarenan centralt för gemensam utveckling och lärande.

3.2. Klimatanalys och klimatberäkningar som grund för strategisk klimatstyrning

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla tillgången på och insamling av data samt strukturer, metoder och kompetens för klimatanalys och klimatberäkningar. Detta innefattar identifiering av good practice för klimatberäkningar till grund för styrning och ledning av klimatomställningsarbetet.

3.3. Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla strukturerna för finansiering av omställningen till klimatneutrala och hållbara städer. Detta innefattar utveckling av klimatinvesteringsplaner för den lokala omställningen, inklusive former för hur olika finansieringskällor från offentliga aktörer på olika förvaltningsnivåer, privata aktörer i näringsliv och civilsamhälle samt europeiska initiativ kan kombineras för att påskynda nödvändiga investeringar. Frågan om hållbar offentlig upphandling för lokal omställning är central och inkluderad i detta.

4. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Region Gotland.
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹.

5. Kommunens åtaganden

Region Gotland väljer att ingå i partnerskapet kring Klimatneutrala städer 2030 därför att satsningen är ett konkret steg mot att förverkliga visionen i den regionala utvecklingsstrategin *Vårt Gotland 2040*. Gotlands geografiska förutsättningar, med ett unikt ö-läge och en befolkning spridd över hela ön medför särskilda utmaningar för resurseffektiv samhällsplanering och klimatomställning. De strukturella förutsättningarna på Gotland kräver anpassade strategier och innovativa lösningar för att säkerställa att klimatomställningen blir både inkluderande och långsiktigt hållbar. I detta arbete ser Region Gotland partnerskapet med Viable Cities som särskilt betydelsefullt för att stärka kapaciteten och accelerera omställningen. Partnerskapet stärker också Gotlands roll som förebild inom energi- och klimatomställning samt möjliggör ytterligare samverkan mellan offentlig sektor, akademi, näringsliv och civilsamhälle för att skapa hållbara och klimatneutrala livsmiljöer.

Genom att delta i Viable Cities innovationsprogram mobiliserar Region Gotland regionala och lokala utvecklingsaktörer i ett gemensamt arbete för att påskynda klimatomställningen. Arbetet sker i nära samverkan med företagarföreningen Tillväxt Gotland, vars breda nätverk inom det gotländska näringslivet bidrar med genomförandekraft och förankring. Insatserna fokuserar på att reducera utsläppen av växthusgaser samt att successivt fasa ut användningen av fossila bränslen.

Region Gotland har en unik förvaltningsstruktur i Sverige där både kommunala och regionala uppdrag är samlade inom en och samma organisation. Det ger goda förutsättningar för samordning inom viktiga samhällsfrågor, såsom energi- och klimatomställning. Region Gotland ska i all sin verksamhet verka för en hållbar utveckling, utifrån de uppdrag som följer av rollen som både kommun och region. Det innefattar välfärds- och serviceuppdraget, samhällsutvecklingsuppdraget samt demokratiuppdraget. I detta långsiktiga ansvar ingår att bedriva verksamheten på ett sätt som inte påverkar jordens ekosystem och naturresurser negativt över tid. Klimatomställningen ska därmed integreras i samtliga delar av

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.

organisationens arbete och beslut, med målet att bidra till ett hållbart Gotland – ekologiskt, socialt och ekonomiskt.

Region Gotland behöver stärka arbetet för att Gotland ska klara energi- och klimatomställningen samt blir mer självförsörjande på energi. Gotland påverkas redan i dag av klimatförändringarnas konsekvenser. Återkommande perioder av torka och en ansträngd vattenförsörjning utgör särskilt påtagliga utmaningar. Det har tydliggjort behovet av långsiktiga, resurseffektiva, robusta och hållbara lösningar. Att ta ett tydligt ansvar i klimatomställningen stärker organisationens medvetenhet och beredskap för att klara pågående, såväl som kommande utmaningar. Ett effektivt klimatarbete förutsätter att aktörer på lokal, regional och nationell nivå verkar i samma riktning och i nära samverkan. Region Gotland ser därför ett tydligt värde i att vara en aktiv part i Viable Cities, där samverkan och innovation driver utvecklingen mot ett hållbart samhälle.

5.1. Klimatmål 2030

För att bryta ner Gotlands regionala utvecklingsstrategi på kortare sikt har Region Gotland tagit fram tre genomförandeprogram som tydliggör vilka konkreta åtgärder och prioriteringar som krävs för att nå de långsiktiga målen. Genomförandeprogrammen sträcker sig mellan 2022-2027 och omfattar hela det gotländska samhället. Programmen lyfter fram rättvisa, inkludering och tillgänglighet som centrala principer. Region Gotland betonar vikten av att klimatomställningen ska ske på ett socialt hållbart sätt. Satsningen ska bidra till ett gott liv för alla – oavsett bakgrund, ålder eller geografisk plats – och skapa förutsättningar för delaktighet och lokal förankring.

Genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi fungerar som ett strategiskt verktyg för att omsätta regionens klimatambitioner i konkret handling. Kortfattat innebär målsättningen att Gotland ska gå före i omställningen till ett fossilfritt och cirkulärt samhälle, säkerställa en långsiktigt hållbar vattenförsörjning och bevara biologisk mångfald. Därtill ska Gotlands energisystem vara omställt för att stödja ett klimatneutralt samhälle med stark konkurrenskraft i näringslivet, robust energiförsörjning, friska ekosystem och ett effektivt miljöskydd.

Gotlands särskilda förutsättningar som ö påverkar energiförsörjningen och ställer höga krav på energitrygghet. Öns beroende av el- och bränsleleveranser från fastlandet innebär sårbarheter som behöver hanteras i den långsiktiga klimatomställningen. Kalkindustrin utgör en särskilt komplex utmaning i Gotlands klimatomställning, då den är starkt energi- och koldioxidintensiv. Industrin svarar för cirka hälften av den totala energianvändningen på ön samt en betydande andel av de fossila utsläppen både på Gotland och nationellt. Det gör den till en nyckelfaktor inte bara i det regionala omställningsarbetet utan även ur ett nationellt perspektiv. Inom industrin pågår en omställning mot biobaserade bränslen och tekniker för koldioxidavskiljning, vilket kommer att öka behovet av el. För att möjliggöra en storskalig elektrifiering och

därigenom minska industrins klimatpåverkan, är den planerade kapacitetsförstärkningen av elanslutningen mellan Gotland och fastlandet - med målsättning att vara i drift senast 2030 - av strategisk betydelse.

Region Gotland har i styrmodellen för nuvarande mandatperiod tydliga mål: koldioxidutsläppen från Region Gotlands egen verksamhet ska minska med i genomsnitt 15 procent per år fram till 2027. En ny kommunal energiplan håller på att tas fram för perioden 2025–2030 och ska styra arbetet mot klimatmålen i Parisavtalet, med fokus på samverkan, innovation och minskade nettoutsläpp med 10–15 procent per år för hela Gotland. Transportsektorn är ett prioriterat område, där omställning till el och fossilfria drivmedel är avgörande. Region Gotland arbetar även för att öka kollektivtrafikens andel till 10 procent av alla motoriserade resor till 2027, och har antagit en cykelplan med målet att 20 procent av alla resor ska ske med cykel år 2035. Ytterligare en målsättning är att andelen nya beslut om regionala utvecklingsmedel (anslag 1:1) som är hållbarhetssäkrade ska öka årligen och uppgå till 100 procent år 2027.

Trots stark vilja och bred samverkan mellan aktörer på Gotland kvarstår flera avgörande utmaningar i klimatomställningen. Tekniska och infrastrukturella begränsningar påverkar exempelvis kapaciteten för fossilfri energiproduktion och distribution. Även politisk styrning, tillståndsprocesser och tillgång till investeringar spelar en avgörande roll. En framgångsrik och långsiktigt hållbar omställning förutsätter att genomgripande beteendeförändringar sker dels inom Region Gotlands organisation, dels bland övriga myndigheter, civilsamhälle, medborgare och näringslivets aktörer. Det finns även behov av att vidareutveckla strukturer för insamling och uppföljning av klimatdata, samt att stärka arbetet med gemensamma indikatorer för att möjliggöra en mer effektiv och transparent uppföljning av framsteg. Att adressera dessa utmaningar är avgörande för att Gotland ska kunna nå sina regionala mål och bidra till Viable Cities mission om klimatneutralitet.

5.2. Klimatfärdplan 2030

Region Gotland arbetar målmedvetet, genom samverkan, för att påskynda klimatomställningen på Gotland och skapa hållbara lösningar som är anpassade till öns unika förutsättningar. Klimatfärdplanen utgår från den regionala utvecklingsstrategin *Vårt Gotland 2040* och *genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi*.

Prioriterade insatser omfattar utfasning av fossila bränslen inom transport och energiproduktion, utbyggnad av laddinfrastruktur, energieffektivisering i byggnader samt lokal energiproduktion genom solceller, vindkraft och biogas. Inom miljöområdet genomförs åtgärder för att skydda våtmarker, klimatanpassa vattenförsörjningen och minska övergödning i samverkan med lantbruket. Mobilitetsområdet fokuserar på fossilfri kollektivtrafik, gång- och cykeltrafik samt hållbara transportlösningar kopplade till besöksnäringen. Nyproduktion styrs mot klimatsmarta byggmaterial, återbruk och klimatanpassade bostadsområden.

Region Gotland driver flera samverkansprojekt tillsammans med forskningsaktörer, näringsliv, civilsamhälle och andra offentliga aktörer – både lokalt, nationellt och internationellt. Inom

flygsektorn pågår arbete för att möjliggöra elektrifiering och ökad tillgänglighet, samtidigt som lokal produktion av vätgas utvecklas i samverkan med akademien och gotländska företag. Region Gotlands Energicentrum är en nyckelaktör i arbetet med att nå klimatneutralitet, bland annat genom insatser som stärker barns resvanor, främjar flexibel elanvändning och utvecklar energiberedskap i näringslivet.

Inom ramen för Klimatneutrala Gotland samverkar Region Gotland med det lokala omställningsteamet för att genomföra beteendeförändrande insatser och skapa strukturella förutsättningar för långsiktig omställning. Samverkan med andra städer, myndigheter och internationella aktörer är avgörande för att utbyta kunskap, skala upp lösningar och driva innovation.

Sammanfattningsvis kräver Gotlands klimatomställning ett helhetsgrepp där investeringar, samverkan och politiska reformer samspelar. Genom att bygga vidare på lokalt engagemang och internationella samarbeten skapas förutsättningar för ett klimatneutralt Gotland – med hållbar mobilitet, trygg energiförsörjning och ett resiliellt samhälle.

5.3. Klimatinvesteringsplan 2030

Genomförandet av klimatfärdplanen får ekonomiska konsekvenser, såväl i form av (om-)riktning av finansiering för löpande drift som investeringsbehov. När dessa konsekvenser ställs mot befintlig finansierings- och investeringskapacitet kan behovet av ytterligare investeringsmedel för omställningen, inklusive genomförandet av färdplanen, identifieras.

Arbetet med klimatinvesteringsplanen utgår initialt från Region Gotlands tekniska nämnds mål- och budgetskrivelse, där investeringar med direkt påverkan på utsläpp har identifierats. Tekniska nämnden, där teknikförvaltningen är idag den kommunala utföraren, ansvarar för flera verksamhetsområden med stor klimatpåverkan. Det gäller bland andra fastighetsförvaltning, hamnverksamhet, energi, transport, vatten och avfall, vilket gör den till en nyckelaktör i den lokala omställningen. Arbetet omfattar också kommunala bolag, det gotländska näringslivet och regionala utvecklingsåtgärder, anslag 1:1, i den nuvarande finansieringsplanen. Målsättningen är att klimatinvesteringsplanen ska utgöra ett centralt verktyg för att styra resurser mot åtgärder som bidrar till klimatneutralitet och ökad motståndskraft.

En kartläggning kommer att genomföras av befintliga investeringsbehov, kopplade till klimatomställning, som har identifierats i Tekniska nämndens mål- och budgetskrivelse. Syftet är att identifiera konkreta insatser som kan bidra till minskade utsläpp, ökad energieffektivitet och förbättrad beredskap inför klimatrelaterade risker. Kartläggningen ska också belysa behovet av att integrera klimatperspektivet i den ordinarie investering- och budgetplaneringen, så att klimatnytta blir en tydlig del av beslutsunderlaget.

Målet är att klimatinvesteringsplanen ska fungera som ett strategiskt ramverk för prioritering av investeringar, där både klimatpåverkan och samhällsnytta vägs in. Genom att utgå från

Kommentar [SH1]: Om några månader är TKF sammanslaget med SBF. Kanske bör det kort nämnas.

Kommentar [SH2]: Kan vi även tydligare få med Gotlandshem här som även de har stor klimatpåverkan.

tekniska nämndens mål skapas en tydlig koppling mellan politiska beslut, budgetprocesser och konkreta åtgärder. Detta stärker möjligheten att följa upp investeringarnas effekt på utsläppsminskningar och klimatanpassning, samtidigt som det bidrar till ökad transparens och ansvarstagande.

Planen är också ett viktigt verktyg för att mobilisera extern finansiering. Genom att tydligt visa vilka investeringar som bidrar till klimatmålen kan Region Gotland stärka sin position som föregångare i klimatomställningen. Klimatinvesteringsplanen är därmed inte bara ett internt styrdokument, utan också ett kommunikationsverktyg gentemot medborgare, näringsliv och samarbetspartners.

I nästa steg planeras en vidareutveckling av planen, där indikatorer och uppföljningsmetoder ska konkretiseras. Målet är att skapa en dynamisk och levande plan som kan uppdateras i takt med att nya behov, tekniska lösningar och politiska beslut tillkommer. Genom att koppla klimatinvesteringarna till Gotlands regionala mål, Sveriges nationella klimatmål och Agenda 2030 skapas en helhet som stärker både den lokala och globala hållbarhetsagendan.

5.4. Åtaganden med andra kommuner inom Klimatneutrala städer 2030

För att påskynda omställningen till en klimatneutral och hållbar framtid – genom skalning, lärande och kraften av att agera tillsammans – väljer Region Gotland att ingå i följande gemensamma åtaganden tillsammans med andra kommuner i satsningen Klimatneutrala städer 2030.

Åtagande 1 – **REgion Gotland** Vi åtar sig oss att ta nästa steg i att bygga upp/förstärka styrning och ledning som möjliggör systemförändrande klimatomställning och effektivt resursutnyttjande genom att:

- Region Gotlands arbete med hållbar utveckling ska vara integrerat i ordinarie styrning och ledning. Det innebär att hållbarhetsaspekter ska beaktas i samtliga beslut och planerings- och uppföljningsprocesser – inte hanteras som ett separat spår. Hållbar utveckling utgör därmed en grundläggande del av Region Gotlands systematiska kvalitetsarbete och är en förutsättning för att klimatomställningen ska bli långsiktigt effektiv och verksamhetsövergripande.

Åtagande 2 – **REgion Gotland** Vi åtar sig oss att fördjupa och samordna vårt arbetet med datainsamling, klimatanalyser och klimatberäkningar för att stärka vår förmåga att styra och följa upp klimatomställningen – och bidra till en gemensam nationell kapacitet genom att:

- Region Gotland ser ett behov av att vidareutveckla strukturer och arbetssätt för datainsamling på koncernnivå. För att stärka klimatrelaterade beslut i centrala processer såsom budget, verksamhetsplanering, upphandling och investeringar,

Kommentar [SH3]: Även här borde vi peka på Gotlandshems investeringar...

behöver organisationen tillgång till relevanta verktyg för klimatanalys och klimatberäkningar.

Åtagande 3 – Region Gotland ~~Vi~~ åtar oss sig att förstärka ~~vårt~~ arbetet med att finansiera **klimatomställningen** genom att rikta om resurser, bygga gemensamma investeringsportföljer och påverka normer för klimatinvesteringar genom att:

- Region Gotland ska stärka den interna förståelsen för hur finansieringssystemet kan bidra till klimatomställningen. Genom detta skapas förutsättningar för att definiera och etablera en koncerngemensam definition av klimatinvesteringar. Regionen ska även kartlägga roller, ansvar, budgetstrukturer och beslutskedjor kopplade till klimatrelaterade investeringar och drift. En intern analys av finansieringsgap ska genomföras för att identifiera hinder och möjligheter inom både drift och investering.

En framgångsrik klimatomställning förutsätter en ökad förståelse för omställningens nödvändighet samt en vilja att bidra till förändringen. Det är därför avgörande att skapa förankring, delaktighet och engagemang hos medborgare och näringsliv, såväl som politiker och tjänstepersoner i omställningsprocessen. Därför väljer Region Gotland vidare att prioritera följande gemensamma åtaganden:

Åtagande 9: Medborgarengagemang och delaktighet i klimatomställningen – Region Gotland ~~Vi~~ åtar sig oss att stärka medborgarengagemang och -delaktighet som integrerade delar av klimatomställningen genom att utveckla metoder för dialog, samskapande och påverkan i klimatbeslutsprocesser genom att:

- Region Gotland verkar för att främja medborgarengagemang och delaktighet i klimatomställningen genom sitt arbete med platsutveckling. Arbetet utgår från Region Gotlands modell för landsbygdsutveckling. Under 2026 förstärks insatserna för att vidareutveckla samverkansformer på landsbygden och inom ramen för detta arbete skapas förutsättningar för att integrera medborgarnas perspektiv i klimatrelaterade beslut och processer.

Åtagande 10: Kommunikation för klimatomställning – Region Gotland ~~Vi~~ åtar oss sig att samordna och förstärka vår klimatkommunikation – för att stödja omställningsarbetet internt och externt och bidra till normförändring genom att:

- Under paraplyet Klimatneutrala Gotland ska Region Gotland etablera ett nätverk för kommunikatörer i syfte att stärka det gemensamma arbetet med klimatkommunikation. Som en del i detta arbete har en målgruppsanalys tagits fram med koppling till hållbarhet och klimatomställning, för att bättre förstå olika behov och perspektiv. Kommunikationspaketet *Gotland går före – Innoëvation* förstärks och vidareutvecklas för att skapa engagemang och sprida goda exempel. I samverkan med andra kommuner inom Viable Cities utvecklas former för klimatkommunikation som stärker medborgarnas delaktighet. Genom gemensamma insatser och stöd från Viable

Cities tas metoder fram för inkluderande dialog och samskapande, med särskilt fokus på att nå olika grupper och göra klimatomställningen begriplig och möjlig att påverka.

6. Myndigheternas gemensamma åtaganden

Genom detta kontrakt åtar sig myndigheterna att samverka sinsemellan och vara ~~en~~ aktiva samtalspartner i det lokala arbetet i de medverkande städerna samt med Viable Cities inom ramen för Klimatkontrakt 2030.

Syftet med myndigheternas åtagande är att bidra till att stärka städernas omställningsförmåga och underlätta implementering och uppskalning av hållbara lösningar som också bidrar till ökad livskvalitet, nu och i framtiden.

Myndigheterna som är parter i Klimatkontrakt 2030 utvecklar löpande samordningen kring sina insatser inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning samt utveckla formerna för dialog med, och samlad information till, städerna.

Åtagandet innebär vidare att utveckla arbetssätt som identifierar synergier och främjar myndigheternas förmåga till kollektivt och kontinuerligt lärande med fokus på lokal och regional hållbar omställning. Det omfattar myndigheternas medverkan i Transition Labs och på andra samverkansarenor som Viable Cities faciliterar.

Myndigheterna avser att genomföra insatser i enlighet med principerna i kapitel 3, och i enlighet med myndigheternas tre gemensamma åtaganden enligt nedan. I detta utvecklingsarbete utgör *”Rådet för levande städer”* ett viktigt ramverk och strategiskt forum för en bred myndighetssamverkan, där insatserna på operativ nivå initieras av:

- åtagandena i Klimatkontrakt 2030
- det nationella kunskapsstödet med namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling inom ramen för EU:s regionala utvecklingsfond
- andra identifierade områden och regeringsuppdrag.

6.1. Policyutveckling för accelererad lokal omställning

Tillsammans med kommunerna arbetar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga -styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Syftet är också att öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk och hur dessa kan användas för att arbeta för omställning. Arbetet ska fortsätta långsiktigt och bygga på en proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

6.2. Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna åtar sig att underlätta för kommuner att erhålla finansiellt stöd genom att koordinera insatser, tillhandahålla ändamålsenlig information och skapa en samlad bild av finansieringsmöjligheter, uppdrag och satsningar som rör klimatneutrala städer. Insatserna

inkluderar även att tillsammans utforska behov och utveckla nya typer av insatsformer för städers omställning.

6.3. Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ

Myndigheterna är aktiva deltagare i flera olika europeiska sammanhang kring utvecklingen av hållbara städer och samhällen. Detta inkluderar att bidra till utformningen av utlysningar och aktiviteter inom initiativen, bland annat utifrån dialog med städerna i Klimatkontrakt 2030. Vidare ingår att informera om möjligheter till finansiering och samarbeten på europeisk nivå samt att stödja de städer som ansluter sig till EU:s Cities Mission om 100 klimatneutrala städer 2030 och det europeiska partnerskapet Driving Urban Transition.

7. Viable Cities åtagande

Det strategiska Innovationsprogrammet Viable Cities åtar sig att, tillsammans med ett stort antal aktörer, skapa bättre förutsättningar att radikalt snabba på omställningen till klimatneutrala städer år 2030. Programmets åtagande ligger i linje med Sveriges klimatmål och Parisavtalet.

Programmet strävar efter att vara ledande i att stödja den lokala klimatomställningen på nationell, europeisk och global nivå, med missionen som yttersta syfte och mål.

Det innebär i klartext att programmet tar på sig att – lyhört och framåtblickande – främja gemensamt lärande och gynna konkret handling som gör stor skillnad.

Inom ramen för Viable Cities som strategiskt innovationsprogram prioriteras följande:

7.1. Mobilisering och lärande för snabbare klimatomställning

Viable Cities stärker sin roll som drivande aktör och samlande kraft i ekosystemet kring missionen för **lärande, innovation, genomförande och spridning** på flera sätt:

- **Stöd till kommuner:** Viable Cities tillhandahåller kompetensnätverk, processtöd och verktyg som hjälper kommuner och deras omställningsarenor att genomföra och följa upp en portfölj av innovativa åtgärder.
- **Gemensamt lärande:** Programmet arrangerar årliga mötesplatser för kommuner och aktörer, där de kan dela erfarenheter, bygga relationer och sprida lösningar. Det driver också aktiviteter för att accelerera lärande och implementering inom specifika teman.
- **Synliggöra framsteg:** Genom att lyfta fram konkreta resultat och verkningsfulla åtgärder stärks både mandat och handlingskraft, och kommuner får stöd i att prioritera åtgärder som gör skillnad.

Klimatförändringarna är globala, och klimatomställningen sker på alla nivåer, från förändrade resvanor i kvarteret till internationellt klimatarbete för hela planeten. För att nå missionen om klimatneutrala städer behöver initiativ och organisationer på alla nivåer med liknande målbild arbeta tillsammans. Viable Cities åtar sig att agera intermediär och öka det ömsesidiga utbytet

med och emellan ett stort antal aktörer på nationell, regional och internationell nivå för att förstärka kraften av många.

Klimatförändringarna är en av flera sammankopplade kriser som i [allt](#) högre grad kräver integrerade strategier och lösningar från den lokala till den internationella nivån. Viable Cities åtar sig att stödja och utveckla ett koordinerat arbete och lärande kring klimatneutralitet, klimatanpassning och beredskap.

7.2. Förstärkt samordning för ett ständigt vassare Klimatkontrakt 2030

Viable Cities åtar sig att, genom den samordningsfunktion som är integrerad i programkontoret, hålla samman och driva arbetet med Klimatkontrakt 2030 i nära samverkan med myndigheter, kommuner och andra relevanta aktörer. Ett särskilt fokus framåt ligger på att stödja och facilitera de gemensamma åtagandena mellan städer – ett kraftfullt verktyg för att strukturera, konkretisera och skala upp lösningar i omställningen.

I takt med den ökande mobiliseringen för klimatomställning på lokal, nationell och internationell nivå fungerar Klimatkontrakt 2030 som ett nav för samverkan och systemförändring. Genom samordningsfunktionen ska Viable Cities bidra till skarpare åtaganden, effektiv implementering och ökad uppskalning av insatser som påvisat effekt i att accelerera klimatomställningen.

Viable Cities förstärker arbetet med uppföljning av det lokala omställningsarbetet. Det sker i samverkan med andra aktörer på nationell och regional nivå och med arbetet som sker på europeisk nivå inom EUs mission om klimatneutrala städer (exempelvis NetZeroCities).

Programmet förstärker också arbetet med klimatberäkningar och klimatanalys för att hjälpa städerna att mäta och jämföra utsläpp av växthusgaser samt att få framdrift i processerna för governance. Detta utvecklingsarbete strävar också efter att påvisa multipla nyttor av klimatsatser samt öka förståelsen av socioekonomiska och beteendemässiga skillnader och möjligheter att agera tillsammans med, och involvera, olika grupper av medborgare. Detta ska möjliggöra en mer kraftfull styrning av portföljer av åtgärder både hos enskilda städer och i hela mobiliseringen kring missionen.

7.3. Medverka till gränslös kraftsamling för klimatet – inom EU och utanför

Viable Cities är en aktiv medspelare i stödstrukturerna för EU:s mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl i plattformen för genomförande av missionen, NetZeroCities, som i CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar likt Viable Cities i fler länder.

Viable Cities verkar också i det europeiska partnerskapet Driving Urban Transitions (DUT) och deltar i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med syster-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), samt med satsningen New European Bauhaus.

Utanför EU driver och verkar Viable Cities för att stärka globala allianser, organisationer och sammanhang för klimatneutrala städer genom insatser kring exempelvis aggregerad köpkraft i

städer, systemdemonstratorer och en fond för klimatomställning. Bland mer prioriterade samarbeten kan nämnas UN-Habitat, World Economic Forum, Global Environment Facility, C40 Cities, Global Covenant of Mayors, Urban Transitions Mission, Cities Climate Finance Leadership Alliance, World Resources Institute samt stora konferenser som World Urban Forum, Innovate4Cities och COP. För dessa sammanhang är Viable Cities roll som koordinator för Sveriges medverkan i klimatsamarbetet CHAMP (The Coalition for High Ambition Multilevel Partnerships) central, liksom Viable Cities koordinerande av Team Sweden Smart Cities.

Programmets internationella arbete ska gynna portföljerna av insatser och de lokala omställningsresorna i svenska städer, stärka flernivåstyrning mellan lokal, nationell och internationell nivå samt sprida svenska lärdomar för att bidra till att accelerera klimatomställningen från det lokala till det globala.

7.4. Stöd till förändringskommunikation för snabbare klimatomställning

Kommunikation är ett strategiskt verktyg för att bygga en kraftfull rörelse framåt bland många aktörer. Viable Cities åtar sig att stödja städernas nyttjande av detta verktyg på flera sätt: genom att driva och underhålla en arena för kommunikationssamverkan mellan städer, stärka kommunikationens roll i arbetet med klimatomställning lokalt, nationellt och internationellt samt genom att sprida erfarenheter och goda exempel från svenska och internationella städer. Det kan ske genom att samskapa och erbjuda verktyg och metoder som stärker städernas förmåga att kommunicera om klimatomställning på ett effektivt sätt, genom att underlätta samordnade kommunikationsinsatser som lyfter både lokala initiativ och det nationella arbetet mot klimatneutralitet 2030, samt genom att främja partnerskap mellan kommuner, myndigheter, civilsamhälle och andra aktörer. Allt för att bidra till att kommunikationen når ut, engagerar och mobiliserar för missionen om Klimatneutrala städer till 2030, med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Bilaga 1. Länkar till relevanta dokument

Här lägger ni in länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för [Stadsköping].

Exempel

LÄNKAR TILL RELEVANTA DOKUMENT	
Klimatkontrakt 2030 Umeå ver 2020	Umeås lokala miljömål 2020 (2020)

Klimatkontrakt 2030 Umeå ver 2021	Strategisk plan för Umeå kommun 2016-2028 (2016)
Klimatkontrakt 2030 Umeå ver 2022	Översiktsplan för Umeå kommun (2018)
Klimatkontrakt 2030 Umeå ver 2023	

Bilaga 2. Omställningskartan

Omställningskartan är en visuell vägledning för städernas omställning till klimatneutralitet. Kartan bygger på lärdomar från bland annat från Viable Cities och har utvecklats inom NetZeroCities för att stödja ett transformativt arbetssätt. Kartan vägleder städer utifrån deras unika startpunkt, mål och lokala förutsättningar.

En central del i kartan är att skapa en omställningsarena som samlar ett ekosystem aktörer från offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhället för att tillsammans med dessa samskapa och genomföra en portfölj av åtgärder. Arbetet inom omställningsarenan är iterativt och lärande, vilket innebär att, nya aktörer tillkommer efterhand, strategier och planer justeras och förbättras kontinuerligt.

Genom att testa, reflektera och successivt integrera effektiva lösningar och arbetssätt kan dessa formas till att bli det nya normala. Ett centralt verktyg i den långsiktiga omställningsprocessen är Klimatkontrakt 2030, som därför i kartan löper längs hela processen.

Klimatkontraktet tydliggör åtaganden, handlingsplaner och investeringsplaner som revideras steg för steg. Genom klimatkontraktet förbinder sig alla parter att stegvis stärka sitt engagemang och samarbeta över sektorsgränser för att påskynda klimatomställningen. Omställningskartan visar på att arbetet över tid förstärker städernas förmåga att nå klimatneutralitet.

